

**Міністерство освіти і науки України
Одеська національна академія харчових технологій**

АЛЕКСЕЙЧУК ОЛЕНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 330.141.7

**ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ**

08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Одеса - 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в ПВНЗ Міжнародний університет бізнесу і права, м. Херсон
Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник - кандидат економічних наук, доцент
ЗАХАРЧЕНКО Олег Володимирович,
Одеська державна академія будівництва та архітектури,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
БАСЮРКІНА Наталія Йосипівна,
Одеська національна академія харчових технологій,
завідувач кафедри управління бізнесом;

кандидат економічних наук, доцент
КУЗЬОМА Віталій Вікторович,
Миколаївський національний аграрний університет,
доцент кафедри обліку і оподаткування.

Захист відбудеться **25 березня 2020 р. о 14.00 годині** на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.088.05 в Одеській національній академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, аудиторія А-234.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеської національної академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, читальний зал.

Автореферат розісланий **25 лютого 2020 р.**

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Крупіца І.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток агропродовольчої сфери для економіки України є важливою складовою у формуванні її продовольчої безпеки, а також визначає специфічний спосіб життя значної частини населення країни. Зміни в розмірах виробництва, тенденціях розвитку галузей агропродовольчої сфери та умовах комфортного життя зайнятого у виробництві населення залежить від багатьох чинників, головним з яких є регіональний. Особливої уваги означені питання набувають ваги із врахуванням трансформаційних змін в основних галузях агропродовольчої сфери спричинених реформами в законодавстві, економіці та суспільно-політичному житті країни, що найбільше знайшло відображення на результатах її регіонального розвитку.

Управління інвестиційною діяльністю в сучасних умовах є важливою умовою в забезпеченні ефективного розвитку економіки галузі чи окремого суб'єкту господарювання. Можливість здійснювати необхідне інвестування в економічний розвиток тісно пов'язане з формуванням інвестиційного потенціалу, що є одним із головних факторів забезпечення ефективного розвитку будь-якої діяльності. Тому дослідження питань пов'язаних із залученням інвестицій, формуванням інвестиційної привабливості галузей економіки та формуванням інвестиційного потенціалу завжди були в полі зору провідних вітчизняних та закордонних дослідників. Так, велика увага надавалася проблемам формування інвестиційних основ вченими класиками політичної економії, такими як: Ф. Кене, А. Сміт, Д. Міль, Д. Рікардо, М. Кейнс, К. Маркс, а також представниками неокласичного напрямку: І. Фішер, А. Пігу, Р. Хоутрі. Серед українських вчених, що зробили вагомий внесок у розвиток інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні та на регіональному рівні, слід назвати І. Бланка, Н. Басюркіну, С.Войта, І. Іртищеву, М.Долішнього, О.Лайка, Ю. Макогона, З. Покропивного, А. Пересаду, О. Прокопенка, П. Рогожина, А. Савчука, В.Ткач, В. Федоренка, В. Шевчука, та ін. Проблема державного регулювання, формування і реалізації інвестиційної політики, становлення економічного механізму інвестиційної діяльності в галузях агропродовольчої сфери на національному і регіональному рівнях присвячені наукові праці: О.Бондарчука, С.Гуткевич, Н.Добрянської, О.Захарченко, М.Кісіля, М.Кропивко, В.Ковальова, М.Коденської, В.Копитко, О.Красноручького, В.Кузьми, В.Лагодієнка, Р.Мудрака, В.Немченко, О.Павлова, Г.Підлісецького, П.Саблука, І.Савенко, І.Седікової, А.Ужви та ін.

Проблемі дослідження присвячена велика кількість праць, що свідчить про її актуальність. Разом з тим, деякі питання в галузі інвестиційного забезпечення регіонального розвитку агропродовольчої сфери залишаються не розв'язаними та вимагають подальших досліджень, у тому числі: у сфері управління інвестиційною діяльністю, оцінки інвестиційної привабливості підприємств і проектів та формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону. Теоретична та практична значущість перерахованих проблем визначили актуальність теми дисертаційної роботи, вибір мети і напрямків дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права» при виконанні тем «Фінансово-економічний механізм сталого розвитку аграрних підприємств в умовах трансформації до СОТ» (державний реєстраційний номер 0109U002936 та «Стратегічні напрями та пріоритети розвитку ринків АПК в умовах інтеграції та глобалізації» (державний реєстраційний номер 0109U002937), де визначено напрями формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону, у межах яких автором сформульовано концепцію стратегії розвитку інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва на регіональному рівні та удосконалено механізм інвестиційного забезпечення сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону.

Мета і завдання дослідження. Метою наукового дослідження є поглиблення теоретико-методичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону.

Для досягнення зазначеної мети в дисертації поставлено та вирішено наступні теоретичні і прикладні завдання:

- дослідити понятійно-термінологічний апарат економічної науки у частині уточнення змісту поняття «інвестиційний потенціал агропродовольчої сфери регіону»;
- провести теоретичний огляд трактування сутності поняття «інвестиційний потенціал підприємства» за ресурсно-управлінським підходом;
- обґрунтувати методичний інструментарій оцінки інвестиційного потенціалу підприємств агропродовольчої сфери регіону;
- розвинути організаційні засади оцінювання рівня інвестування сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону
- розвинути комплексну систему диференціації (стратифікації) інвестиційних проблем та ризиків сталого розвитку агропродовольчої сфери;
- удосконалити механізм інвестиційного забезпечення сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону;
- удосконалити структуру організаційно-економічного механізму управління та мінімізації інвестиційних ризиків агропродовольчої сфери;
- розвинути механізм взаємодії інвестиційних ресурсів та інвестиційного клімату;
- розробити концепцію стратегії розвитку інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва на регіональному рівні.

Об'єктом дослідження є процеси формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і прикладних проблем формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону.

Методи дослідження. У процесі виконання даного дослідження було використано сукупність загальних та специфічних наукових методів: для дослідження історичних передумов розвитку понятійно-термінологічного

апарату у частині уточнення змісту поняття «інвестиційний потенціал агропродовольчої сфери регіону» використано історичний метод; порівняльний аналіз для визначення оцінки та критеріїв ефективності управління складовими формування інвестиційного потенціалу підприємств агропродовольчої сфери регіону; наукового узагальнення – для формування завдань наукового дослідження, а також теоретичного узагальнення – для визначення теоретичного підґрунтя формування понять: інвестиційного потенціалу, інвестиційного потенціалу агропродовольчої сфери регіону, інвестиційних ресурсів та інвестиційного клімату; для аналізу масиву даних фінансово-господарської діяльності господарюючих суб'єктів агропродовольчої сфери окремого регіону та встановлення математичних зв'язків використано економіко-математичне моделювання; для теоретичного узагальнення, формування висновків і рекомендацій - абстрактно-логічний метод.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правові акти України, нормативні документи центральних органів державної влади, звітні дані Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Департаменту агропромислового розвитку Миколаївської обласної державної адміністрації; дані закордонної офіційної статистики, звіти міжнародних організацій; наукові публікації вітчизняних та іноземних дослідників даної проблеми, а також власні дослідження, розрахунки та висновки автора.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці та обґрунтуванні нових теоретико-методичних підходів і практичних рекомендацій з формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону. Наукову новизну наукового дослідження визначають такі основні результати:

вперше:

- запропоновано концепцію Стратегії розвитку інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва на регіональному рівні, де в основу розробки засад стратегії покладено загальні принципи (відкритість, координація, інноваційність, синергія, диверсифікація, паритетність, спеціалізація) та враховано принципи новітньої політики регіонального розвитку (субсидіарність, комплексний територіальний підхід, партнерство та співпраця, територіальна та секторальна концентрація, доказовість прийняття рішень, сталі інвестиції, розвиток мереж, просторове планування тощо). Реалізацію головної мети та зазначених принципів визначено здійснювати через запровадження наступних механізмів, зокрема як: 1) державно-приватного партнерства; 2) кооперації; 3) кластеризації; 4) стимулювання підприємницької активності; 5) міжрегіонального співробітництва; 6) комунікації держави, бізнесу та громад;

удосконалено:

- механізм інвестиційного забезпечення сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону, що ґрунтується на розробленій концепції Стратегії розвитку інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва Миколаївської області на 2021-2027 роки, концептуальні засади якої відповідають цілям

Стратегії сталого розвитку України, основним завданням реформи «Програма просування інтересів України у світі», а також Стратегії розвитку Миколаївської області на період 2021-2027 років (проект) тощо. Це дозволить забезпечити підвищення міжнародного іміджу Миколаївської області, позиціонування її як безпечного та надійного місця для вигідного розміщення інвестицій; формування сприятливих умов для поліпшення інвестиційного клімату, зростання інвестиційної активності підприємств, ділових та фінансових структур, збільшення обсягів прямих інвестицій як внутрішніх, так і іноземних, в економіку області, збільшення кількості реалізованих інвестиційних проектів, створення нових робочих місць в результаті їхнього впровадження для розв'язання на цій основі найголовніших проблем області і завдань соціально-економічного характеру;

- понятійно-термінологічний апарат економічної науки у частині уточнення змісту поняття «інвестиційний потенціал агропродовольчої сфери регіону» - як здатність досягти нормального відтворення і (чи) одержання очікуваного прибутку через реалізацію та управління інвестиційними можливостями інвестиційних ресурсів, які визначають сприятливість інвестиційного клімату та забезпечують рівень інвестиційної привабливості агропродовольчого виробництва (як об'єкту, суб'єкту господарювання) регіону;

набули подальшого розвитку:

- трактування сутності поняття «інвестиційний потенціал» за ресурсно-управлінським підходом, де підприємство розглядається як сформована система, спроможна здійснювати інвестиційну діяльність та має інвестиційний потенціал для розвитку. Такий підхід вказує на категоріально-понятійну дискусійність його складових елементів та обумовлює удосконалення системи статистичних показників інвестування через оцінку: рівня нагромадження основного капіталу (інвестиційну ставку) та рівня прибутковості (% від доданої вартості); рентабельності інвестиційної діяльності підприємств, що дозволить зіставляти національну статистичну інформацію про рівень інвестицій з міжнародною;

- методичний інструментарій оцінки інвестиційного потенціалу суб'єктів агропродовольчої сфери регіону, специфіка якого полягає в оптимізації комплексу показників оцінювання, доповнивши його такими, як: обсяг чистого прибутку, амортизації, інвестиційної нерухомості (сформованих у минулих роках та поточному періоді); сума тимчасово залучених і позикових ресурсів для цілей інвестування; обсяг ресурсів від державної підтримки (зокрема, від податкових пільг);

- організаційно-економічний механізм взаємодії інвестиційних ресурсів та інвестиційного клімату, де функціональний контекст інвестиційного потенціалу регіону реалізується з врахуванням існуючої структури економіки регіону в розрізі видів економічної діяльності, що обумовлює досягнення сприятливого рівня інвестиційного клімату в регіоні;

- організаційні засади оцінювання рівня інвестування сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону, а саме: встановлено значущість застосування витратного підходу до оцінювання рівня інвестування через діагностику

динаміки інвестиційної ставки (рівня нагромадження основного капіталу підприємствами галузі). Визначено фактори, що впливають на формування інвестиційного потенціалу агропродовольчої сфери регіону: 1) конкуренція та організація; 2) вартісна та натурально-речовинна форми; 3) відокремлення та інтеграція; 4) пріоритет приватного та загальнодержавного інтересу;

- пропозиції щодо формування та використання інвестиційного потенціалу регіонального розвитку, зокрема запропоновано проводити його формування та використання через призму управлінських функцій та з врахуванням існуючої структури економіки регіону в розрізі видів економічної діяльності;

- комплексна система диференціації інвестиційних проблем та ризиків сталого розвитку агропродовольчої сфери за видовою ознакою й рівнем прояву (державний, регіональний, на рівні підприємства), що дозволить здійснювати вплив на ефективність реалізації інвестиційного потенціалу з огляду на значущість специфічних ознак агропродовольчого виробництва.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання теоретико-методичних і практичних розробок у діяльності органів влади різних рівнів при реалізації стратегічних напрямів з формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону. Рекомендації автора використовуються у практичній діяльності: Регіонального фонду підтримки підприємництва в Миколаївській області (довідка 17/33 від 29.11.2018 р.), Миколаївським обласним фондом розвитку і підтримки громадських ініціатив (довідка № 54 від 22.03.2018р.), Департаменту агропромислового розвитку Миколаївської обласної державної адміністрації (довідка №443/01/07.01-22/28 від 14.03.2019 р.), Херсонської обласної ради (довідка № 1115-16/09-19 від 24.09.2019р.). Науково-практичні положення дисертаційної роботи впроваджені в наукову діяльність та навчальний процес ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права» (довідка №45-10-584 від 28.10.2019 р.), СТОВ «Золотий колос» Миколаївська обл., Казанківський район, с. Миколаївка (довідка № 216 від 19.12.2018р.), ПОП «Вікторія» Миколаївська обл., м. Новий Буг (довідка № 72/15 від 17.09.2019р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею і містить одержані автором нові результати в галузі економічної науки, що в сукупності сприяють розвитку методології цієї науки й вирішенню проблеми формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону. Усі наукові результати, що викладені в дисертації і виносяться на захист, отримані автором особисто, що знайшло відображення в її публікаціях. Із праць, що опубліковані в співавторстві, використано лише ті ідеї і положення, які є результатом особистих досліджень здобувача.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та методологічні положення, висновки та наукові результати дослідження апробовано у доповідях та обговорено на таких науково-практичних конференціях: міжнародна науково-практична конференція «Перспективи розвитку нової економічної системи на державному і регіональному рівнях» (м. Київ, 5 жовтня 2019 р.), II міжнародна науково-практична конференція

«Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління» (м. Одеса, 6 листопада 2019 р.), II міжнародна науково-практична конференція «Наука, технології, інновації: світові тенденції та регіональний аспект» (м. Одеса, 27–28 вересня 2019 р.), VII міжнародна науково-практична конференція «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття» (м. Одеса, 15–16 жовтня 2019 р.), міжнародна науково-практична конференція «Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку та права в Україні та світі» (Полтава, 3 жовтня 2019 р.), II International Scientific Conference «The Modern Economic Research: Theory, Methodology, Practice» (Kielce, Poland, 27.09.2019p.), міжнародна науково-практична конференція «Стратегия и тактика развития производственно-хозяйственных систем» (г. Гомель, 21–22 ноября 2019 г.), міжнародна науково-практична конференція «Світ економічної науки. Випуск 18» (Тернопіль, 28 листопада 2019 р.), III міжнародна науково-практична конференція «Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій» (м. Київ, 24–25 січня 2020 р.); щорічні конференції професорсько-викладацького складу ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права» (Херсон, 2015-2019 рр.).

Публікації одержаних результатів. За матеріалами проведених досліджень опубліковано 16 наукових праць загальним обсягом 3,33 д.а., з яких особисто автору належить 2,24 д.а. із них у наукових фахових виданнях 7 робіт, у тому числі 5 статей у виданнях України включених до міжнародних наукометричних баз, 2 статті у міжнародному виданні.

Обсяг та структура дисертації. Дисертація складається із анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (152 найменування), додатків. Повний обсяг роботи становить 271 сторінку, з них 176 сторінок основного тексту. Робота містить 34 рисунки, 25 таблиць та 21 додаток на 57 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, з'ясовано її мету та завдання, а також об'єкт, предмет та методи дослідження, вказано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, а також дані про їх впровадження та апробацію.

У *першому розділі* «**Теоретико-методичні засади формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону**» вивчено інвестиційний потенціал сталого розвитку агропродовольчого виробництва: сутність та значення; досліджено теоретичний базис дослідження агропродовольчої сфери як об'єкту інвестування; обґрунтовано теоретико-методологічні засади оцінки інвестиційної привабливості агропродовольчої сфери.

Здійснений науковий пошук існуючих поглядів дослідників з приводу визначення сутності поняття «*інвестиційний потенціал*» вказує на

категоріально-понятійну дискусійність, зокрема щодо його складових елементів, які представлено у якості комплексу різних ресурсів, сукупності виробничих можливостей, організації підсистем та якісного критерію, що ототожнюється з вартістю підприємства як товару.

На підставі узагальнення наведених показників та визначення категорії «інвестиційний потенціал» за ресурсним підходом пропонується уточнити перелік показників оцінювання інвестиційного потенціалу підприємства, доповнивши його такими, як: обсяг чистого прибутку, амортизації, інвестиційної нерухомості (сформованих у минулих роках та поточному періоді); сума тимчасово залучених і позикових ресурсів для цілей інвестування; обсяг ресурсів від державної підтримки (зокрема, від податкових пільг) тощо.

Результати дослідження системи взаємозв'язків інвестиційних ресурсів, інвестиційного клімату та їх вплив на формування інвестиційного потенціалу агропродовольчої сфери регіону зображено на рис. 1.

Рис. 1. Система взаємодії базових категорій інвестиційного процесу агропродовольчої сфери

Дослідження показали, що «інвестиційний потенціал агропродовольчої

сфери регіону» - це здатність досягти нормального відтворення і (чи) одержання очікуваного прибутку через реалізацію та управління інвестиційними можливостями інвестиційних ресурсів, які визначають сприятливість інвестиційного клімату та забезпечують рівень інвестиційної привабливості агропродовольчого виробництва (як об'єкту, суб'єкту господарювання) регіону.

Проведена діагностика теоретико-методологічних підходів до визначення сутності категорії «інвестиційна привабливість», дозволила з'ясувати, що остання розглядається: 1) як умова розвитку підприємства; 2) як умова інвестування; 3) як сукупність показників; 4) як показник ефективності; 5) як результат управлінської діяльності підприємства. На основі цього розвинуто тлумачення поняття «інвестиційна привабливість аграрного підприємства» як сукупності індикаторів природно-ресурсного, виробничого та фінансового потенціалу інвестиційного об'єкту, що визначають ймовірність прийняття інвестиційного рішення та можливість одержання максимального прибутку за визначений період в результаті вкладення інвестиційного капіталу.

Розвинуто методичний інструментарій оцінки інвестиційного потенціалу підприємств агропродовольчої сфери регіону, специфіка якого полягає в оптимізації комплексу показників оцінювання, доповнивши його такими, як: обсяг чистого прибутку, амортизації, інвестиційної нерухомості (сформованих у минулих роках та поточному періоді); сума тимчасово залучених і позикових ресурсів для цілей інвестування; обсяг ресурсів від державної підтримки (зокрема, від податкових пільг).

Знайшли подальший розвиток організаційні засади оцінювання рівня інвестування підприємств агропродовольчої сфери регіону, а саме: встановлено значущість застосування витратного підходу до оцінювання рівня інвестування через діагностику динаміки інвестиційної ставки (рівня нагромадження основного капіталу підприємствами галузі). Визначено фактори, що впливають на формування інвестиційного потенціалу підприємств агропродовольчої сфери регіону: 1) конкуренція та організація; 2) вартісна та натурально-речовинна форми; 3) відокремлення та інтеграція; 4) пріоритет приватного та загальнодержавного інтересу.

У другому розділі **“Діагностика розвитку інвестиційної діяльності суб'єктів агропродовольчої сфери”** досліджено стан та особливості розвитку інвестиційних процесів агропродовольчої сфери; проаналізовано динаміку залучення інвестицій в економіку агропродовольчої сфери регіону; здійснено комплексну оцінку інвестиційної привабливості розвитку регіональної агропродовольчої сфери.

Аналіз структури капітальних інвестицій в Україні за видами економічної діяльності в період 2013-2018 рр. показує, що частка сільського господарства в продовж досліджуваного періоду є стабільною із тенденцією до зростання і входить в трійку найбільш інвестиційно привабливих галузей, де разом із переробною харчовою промисловістю формують сферу з найбільшим інвестиційним потенціалом, рис.2.

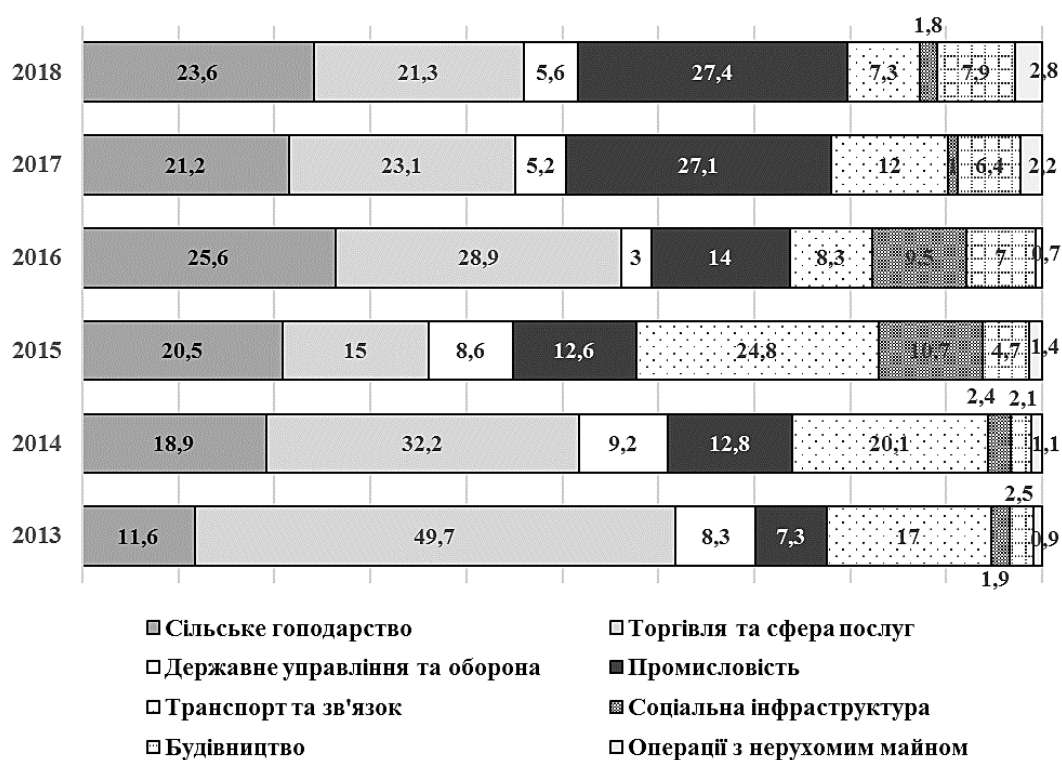

Рис. 2. Структура капітальних інвестицій за видами економічної діяльності у період 2013-2018 рр., у % до загального обсягу

Дослідження стану залучення капітальних інвестицій у розвиток агропродовольчої сфери регіонів України за видами економічної діяльності станом на 31.12.2019 р. засвідчує:

- рівень освоєння капітальних інвестицій у сільському господарстві, лісовому та рибному господарстві в цілому зріс проти показників 2013 р. у 2,64 рази і становив 66104,1 млн. грн., що складає 11,4% у % до загального обсягу капітальних інвестицій. При цьому рівень приросту використання інвестиційних ресурсів для сільського господарства, мисливства та надання пов'язаних із ними послуг відмічався на рівні 3,54 рази, для лісового господарства та лісозаготівлі – 2,57 та рибного господарства – 2,42 рази відповідно;

- в розрізі галузевих підкомплексів та видів економічної діяльності переважне залучення капітальних інвестицій відбулося у сільському господарстві, мисливстві та сфері надання пов'язаних із ними послуг – на рівні 98,4%, тоді як для розвитку лісового господарства (лісозаготівлі) та рибного господарства у поточному році цей показник становив – 1,4 та 0,2% відповідно;

- найбільша частка у % до загального обсягу капітальних інвестицій була спрямована на вирощування однорічних та дворічних культур - 9,1% (або ж 52504,2 млн. грн), тваринництво – 1,6% (9409,7 млн. грн.).

В розрізі освоєння капітальних інвестицій в агропродовольчій сфері за видами активів у період 2010-2018 рр. слід звернути увагу на їхній приріст у розрізі матеріальних активів, зокрема землі – на 41 в.п. та довгострокових біологічних активів рослинництва та тваринництва – у 2,52 рази. При цьому їх зростання проти значень кризового 2014 р. в розрізі зазначених показників у

2018 р. відмічалось на рівні 70 та 122% відповідно.

У загальнодержавному обсязі інвестицій у аграрну галузь питома вага Миколаївської області становила 3,6%. Питома вага регіонів, що межують з областю, у загальному обсязі освоєних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарство становила від 4,1% у Херсонській до 5,0% у Дніпропетровській та Одеській областях. Майже всі вкладення (99,9% загального обсягу) спрямовані на розвиток сільського господарства, мисливства та надання пов'язаних з ними послуг. За обсягом капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів вклад Миколаївської області вищий, ніж у Херсонській (0,7%), Кіровоградській (1,2%) та Одеській (2,0%) областях.

Аналіз обсягу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) характеризується вкрай невтішною тенденцією. У порівнянні з іншими видами економічної діяльності в агропродовольчу сферу спрямовується найменша кількість іноземних інвестицій, близько 2,0 % від загальної кількості іноземних інвестицій в економіку. В розрізі міжрегіонального порівняння стану прямого інвестування в агропродовольчий сектор областей Причорноморського регіону у 2018 р. Миколаївщина поступалася у надходженні ПІІ на -22,5% Херсонській та -20,5% Одеській областям відповідно, при цьому її питома вага у структурі загального регіонального обсягу інвестицій складала 28,2% (максимальне значення показника з 2010 р. (12,31%)) (рис. 3). Діагностика сукупного залучення ПІІ у розвиток агропродовольчого виробництва Миколаївської області з урахуванням виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів у період 2010-2018 рр. вказує на приріст у +3,4 рази порівняно з 2010 р. та у +1,5 рази відповідно 2014 р. до обсягу 70, 76 млн. дол. США.

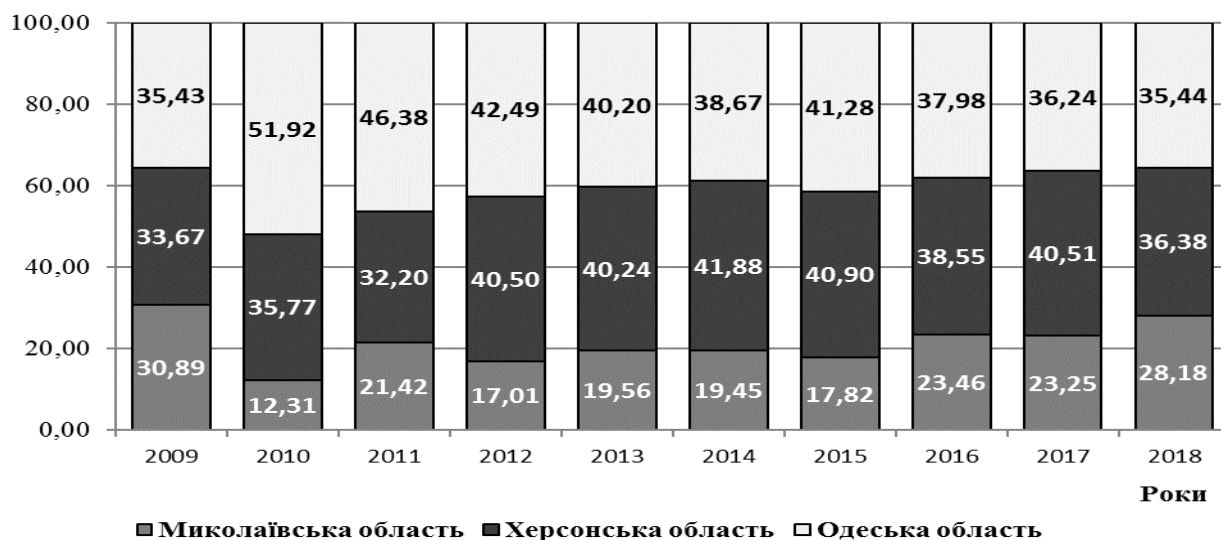

Рис. 3. Структура прямих іноземних інвестицій в розвиток агропродовольчої сфери Причорноморського регіону за окремими областями у період 2009-2018 р.р., % від загального обсягу

Так, прямі іноземні інвестиції у сільське господарство, лісове та рибне господарство Миколаївської області у фактичних цінах в 2018 році склали 4,33 млн. дол. США, що становить 2,1 % від загальної суми ПІІ в економіку області.

При цьому вони відзначаються негативною динамікою у -39,1 в.п. проти показників 2014 р. та позитивним трендом (+35,1%) проти рівня інвестування у 2010 р. – 3,08 млн дол. США. Дослідження ретроспективи залучення ПІІ у переробку промисловість Миколаївщини з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів за досліджуваний період вказує на протилежну динаміку порівняно з інвестиційними процесами у сільському господарстві та суміжними для нього галузями виробництва. Так, станом на початок 2018 р. обсяги ПІІ у сферу харчової переробки становили 52,32 млн. дол. США, що відповідає приросту у +10,6% проти 2014 р. (47,32 млн. дол. США), а станом на кінець року – рівню 2010 р. (65,33 млн. дол. США) тощо.

Для реалізації основних завдань розвитку агропродовольчої сфери заслуговує на увагу підхід до визначення інвестиційної привабливості на основі системи основних показників, що характеризують інвестиційну привабливість з позицій агропромислового виробництва. Визначено, що за такого підходу до розрахунку коефіцієнтів з'являється можливість визначення узагальнюючого показника інвестиційної привабливості агропродовольчої сфери регіонів України шляхом сумування всіх коефіцієнтів. Найбільш інвестиційно привабливим буде агропродовольча сфера того регіону, який набирає за сумою коефіцієнтів максимальне значення узагальнюючого показника. За результатами дослідження Причорноморського регіону за обраними критеріями найбільше інвестиційно-привабливими є агропродовольчі сфери Одеської та Миколаївської областей.

Аналіз рівня дохідності та ризику суб'єктів господарювання агропродовольчої сфери регіонів України у 2010-2018 рр. дає змогу визначити рівень інвестиційної привабливості галузі (табл. 1). За результатами проведеного аналізу інвестиційної привабливості агропродовольчої сфери регіонів України Миколаївська область серед областей Причорноморського економічного регіону входить до переліку найбільш інвестиційно привабливих.

Таблиця 1

Матриця інвестиційної привабливості агропродовольчої сфери регіонів України (дохідність-ризик)

Дохідність	Рівень ризику		
	Низький $\beta < 0$	Помірний $0 < \beta \leq 1$	Високий $\beta > 1$
	Малопривабливі	Малопривабливі	Непривабливі
<i>Низька</i>	-	Житомирська, Закарпатська, Рівненська, Чернівецька, Чернігівська	-
	Привабливі	Привабливі	Привабливі
<i>Середня</i>	Львівська	Вінницька, Волинська, Донецька, Київська, Одеська, Тернопільська, Харківська, Хмельницька, Черкаська	Сумська Херсонська
	Дуже привабливі	Дуже привабливі	Дуже привабливі
<i>Висока</i>	-	Дніпропетровська, Івано-Франківська, <i>Миколаївська</i>	Запорізька, Кіровоградська Луганська, Полтавська

Оцінити інвестиційну привабливість аграрного виробництва Миколаївської області в розрізі адміністративних районів можна за допомогою матричного підходу. В якості вихідних даних для формування матриці спостережень, яка містить в собі характеристику досліджуваних територій, пропонуємо використовувати наступні макроекономічні показники: X_1 - чисельність населення на 01.01.2018 (тис. осіб); X_2 - зростання аграрного виробництва (%); X_3 - обсяг капітальних інвестицій в аграрне виробництво (млн. грн.); X_4 - темп зростання чистого прибутку аграрних підприємств (%); X_5 - обсяг ПП в аграрне виробництво (млн. грн.).

Оцінюючи рейтинг районів Миколаївської області можна сказати, що найбільш привабливими районами є Вітовський, який знаходиться на першому місці, на другому – Миколаївський, на третьому - Очаківський. Менш привабливими є Первомайський, Баштанський, Березанський, Кривоозерський, Арбузинський та Вознесенський райони. Найменш привабливим є Березнегуватський район, який знаходиться на останньому місці.

У третьому розділі «**Організаційно-економічні засади удосконалення інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону**» визначені пріоритети та перспективи розвитку інвестиційних процесів в умовах реформування агропродовольчої сфери регіону; досліджено ризики та проблеми формування інвестиційного потенціалу розвитку агропродовольчого виробництва; здійснене удосконалення системи державного регулювання інвестиційного забезпечення сталого розвитку агропродовольчої сфери.

Здійснений аналіз наукових поглядів щодо пріоритетності напрямів інвестування сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону, діагностика стану та тенденцій прояву інвестиційних процесів у період 2010-2018 рр. дозволили нам визначити стратегічні пріоритети інвестування (рис. 4), які віднесено до певних груп, зокрема: агропромислова інфраструктура; с/г техніка та машини; агротехнології; логістика; зберігання та переробка тощо.

Оцінюючи перспективи розвитку інвестиційної діяльності аграрних підприємств під впливом цілого ряду нагальних проблем, що перешкоджають залученню інвестицій в їх основних капітал через ринкові ризики та ризики виробничої діяльності, не варто забувати про специфічні якості ризиків, які притаманні тільки аграрним ризикам, зокрема:

- протидія ризиків (в ринковій економіці ціновий ризик та ризик низького врожаю протидіють один одному);
- системність ризиків (природо-кліматичні умови можуть одночасно впливати на велику кількість сільськогосподарських підприємств);
- інерційність (системні ризики, які безпосередньо діють на певну галузь (рослинництво або тваринництво), через певний проміжок часу впливають на все сільське господарство);
- взаємозалежність (різкі коливання обсягів виробництва зерна (виробничі ризики) створюють нестабільність його пропозиції на ринку (маркетингові ризики), а нестабільність пропозиції тягне за собою посилення впливу цінових ризиків тощо). Всі ці якості необхідно враховувати при виборі інструментів управління та мінімізації інвестиційних ризиків агропродовольчої сфери.

Рис. 4. Стратегічні пріоритети інвестування сталого розвитку агропродовольчої сфери Миколаївської області

Узагальнюючи різні підходи, щодо поділу інвестиційних ризиків на групи, відмічаємо наявність таких груп (страт) інвестиційних ризиків: економічні, законодавчі, фінансові, екологічні, техніко-технологічні, кримінальні, управлінські, правові, соціально-економічних, економіко-правових, фінансово-економічних тощо (рис.5).

При використанні діалектичних та системних засад дослідження підходу нами розроблена комплексна система диференціації (стратифікації) інвестиційних проблем та ризиків сталого розвитку агропродовольчої сфери за ознакою й рівнем прояву (державний, регіональний, на рівні підприємства) через призму специфічних особливостей регіонального агропродовольчого виробництва.

З метою подолання кризових явищ і вироблення пріоритетів розвитку агропродовольчого сектору нами були розроблені пропозиції, що сприяють підвищенню інвестиційної активності в даному комплексі, де в основі методів впливу на інвестиційну активність лежать складові: загального управління, управління в суспільній (корпоративній) сфері, політика регулювання та стимулювання розвитку.

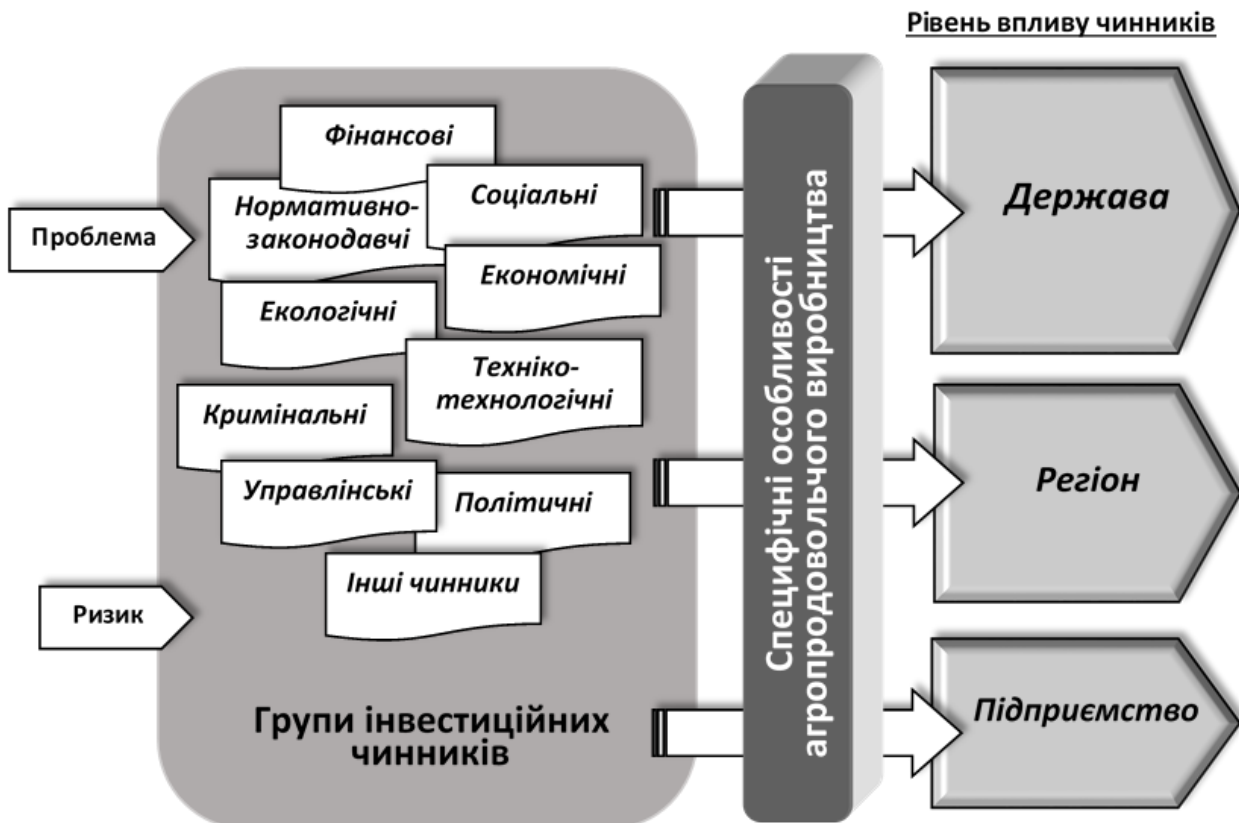

Рис. 5. Система диференціації інвестиційних проблем та ризиків сталого розвитку агропродовольчої сфери за ознакою й рівнем прояву

Встановлено, що для розвитку інвестиційної діяльності необхідно забезпечити розробку дієвих інструментів щодо мобілізації внутрішніх інвестиційних ресурсів, формування організаційного забезпечення розвитку інвестиційної діяльності на рівні підприємств, а також удосконалення методичних підходів щодо оцінки ефективності проектів в умовах розвитку приватно-державного партнерства при реалізації інвестиційних проектів тощо.

ВИСНОВКИ

1. Здійснено дослідження наукових поглядів щодо трактування поняття «інвестиційний потенціал агропродовольчої сфери регіону» - як здатність досягти нормального відтворення і (чи) одержання очікуваного прибутку через реалізацію та управління інвестиційними можливостями інвестиційних ресурсів, які визначають сприятливість інвестиційного клімату та забезпечують рівень інвестиційної привабливості агропродовольчого виробництва (як об'єкту, суб'єкту господарювання) регіону.

2. Аналіз структури капітальних інвестицій в Україні за видами економічної діяльності в період 2013-2018 рр. показує, що частка сільського господарства в продовж досліджуваного періоду є стабільною із тенденцією до зростання і входить в трійку найбільш інвестиційно привабливих галузей, де

разом із переробною харчовою промисловістю формують сферу з найбільшим інвестиційним потенціалом. В розрізі освоєння капітальних інвестицій в агропродовольчій сфері за видами активів у період 2010-2018 рр. слід звернути увагу на їхній приріст у розрізі матеріальних активів, зокрема землі – на 41 в.п. та довгострокових біологічних активів рослинництва та тваринництва – у 2,52 рази. При цьому їх зростання проти значень кризового 2014 р. в розрізі зазначених показників у 2018 р. відмічалось на рівні 70 та 122% відповідно.

3. У загальнодержавному обсязі інвестицій у аграрну галузь питома вага Миколаївської області становила 3,6%. Питома вага регіонів, що межують з областю, у загальному обсязі освоєних інвестицій у сільське, лісове та рибне господарство становила від 4,1% у Херсонській до 5,0% у Дніпропетровській та Одеській областях. Майже всі вкладення (99,9% загального обсягу) спрямовані на розвиток сільського господарства, мисливства та надання пов'язаних з ними послуг. За обсягом капітальних інвестицій у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів вклад Миколаївської області вищий, ніж у Херсонській (0,7%), Кіровоградській (1,2%) та Одеській (2,0%) областях.

4. Аналіз обсягу прямих іноземних інвестицій (ПІІ) характеризується вкрай невтішною тенденцією. У порівнянні з іншими видами економічної діяльності в агропродовольчу сферу спрямовується найменша кількість іноземних інвестицій, близько 2,0 % від загальної кількості іноземних інвестицій в економіку. В розрізі міжрегіонального порівняння стану прямого інвестування в агропродовольчий сектор областей Причорноморського регіону у 2018 р. Миколаївщина поступалася у надходженні ПІІ на -22,5% Херсонській та -20,5% Одеській областям відповідно, при цьому її питома вага у структурі загального регіонального обсягу інвестицій складала 28,2% (максимальне значення показника з 2010 р. (12,31%)). Дослідження ретроспективи залучення ПІІ у переробну промисловість Миколаївщини з виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів за досліджуваний період вказує на протилежну динаміку порівняно з інвестиційними процесами у сільському господарстві та суміжними для нього галузями виробництва. Так, станом на початок 2018 р. обсяги ПІІ у сферу харчової переробки становили 52,32 млн. дол. США, що відповідає приросту у +10,6% проти 2014 р. (47,32 млн. дол. США), а станом на кінець року – рівню 2010 р. (65,33 млн. дол. США) тощо.

5. Основними негативними чинниками впливу регіонального рівня на розвиток агропродовольчої сфери визначено: особливості спеціалізації сільського господарства на регіональному рівні; відсутність чіткої регіональної інвестиційної політики; відсутність стимулів і механізмів територіального управління щодо залучення інвестицій; формування дієвої інфраструктури у сільській місцевості та інформаційного розвитку; високий рівень ризику для інвесторів (дотримання права власності); недостатній рівень кадрового потенціалу органів місцевого самоврядування та підприємництва, задіяного в інвестиційних процесах на регіональному рівні, зокрема в частині залучення міжнародної технічної допомоги (МТД); низький рівень залучення дієвих програм транскордонного співробітництва; структурні дисбаланси в економіці регіону, зокрема цінові тощо. До основних проблем та ризиків на рівні окремих

підприємств можна віднести: критична фізична та моральна зношеність основних виробничих засобів підприємств (основного капіталу на 60-80%); низька якість та недостатня конкурентоспроможність аграрної продукції; нестача оперативної ринкової інформації; відсутність у більшості підприємств регіону інвестиційних проектів, що відповідають міжнародним вимогам тощо.

6. За результатами дослідження ідентифіковано низку інвестиційних проблем та ризиків агропродовольчого виробництва, в розрізі рівнів їхньої системної дії. До основних проблем та ризиків, що здійснюють системну дію на державному рівні віднесено: недосконалість нормативно-правової бази; нестабільність політичної ситуації; тінізацію економіки та високу корумпованість влади; недосконалість податкової системи (високий рівень податків) та фінансової політики; низькі темпи реформування економіки та недосконалість ринкова інфраструктура; високі темпи інфляції; відсутність ефективних механізмів страхування інвестиційних ризиків; відсутність дієвих механізмів функціонування та регулювання ринку землі, зокрема її купівлі-продажу; сировинна орієнтованість товарної структури аграрного експорту; монополізація економіки; низький рівень реалізації державної політики щодо природоохоронної діяльності.

7. Узагальнюючи різні підходи, щодо структурного поділу інвестиційних ризиків, визначено групи (страти) інвестиційних ризиків, до яких віднесено: економічні, нормативно-законодавчі, фінансові, екологічні, техніко-технологічні, кримінальні, управлінські, соціальні, політичні тощо. При цьому, за використання діалектичних та системних засад дослідження підходу запропоновано комплексну систему диференціації (стратифікації) інвестиційних проблем та ризиків сталого розвитку агропродовольчої сфери за видовою ознакою й рівнем прояву (державний, регіональний, на рівні підприємства), що здійснюють вплив через призму специфічних особливостей регіонального агропродовольчого виробництва.

8. Виокремлено низку специфічних якостей ризиків, які необхідно враховувати при виборі інструментів управління та мінімізації інвестиційних ризиків агропродовольчої сфери, зокрема: протидія ризиків (в ринковій економіці ціновий ризик та ризик низького врожаю протидіють один одному); системність ризиків (природо-кліматичні умови можуть одночасно впливати на велику кількість сільськогосподарських підприємств); інерційність (системні ризики, які безпосередньо діють на певну галузь (рослинництво або тваринництво), через певний проміжок часу впливають на все сільське господарство); взаємозалежність (різкі коливання обсягів виробництва зерна (виробничі ризики) створюють нестабільність його пропозиції на ринку (маркетингові ризики), а нестабільність пропозиції тягне за собою посилення впливу цінових ризиків тощо).

9. З метою удосконалення інвестиційного забезпечення сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону розроблено та запропоновано до впровадження концепція Стратегії розвитку інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва Миколаївської області на 2021-2027 роки, концептуальні засади якої відповідають цілям Стратегії сталого розвитку України, основним

завданням реформи «Програма просування інтересів України у світі», а також Стратегії розвитку Миколаївської області на період 2021-2027 років (проект) тощо. Головною метою Стратегії визначено підвищення міжнародного іміджу Миколаївської області, позиціонування її як безпечного та надійного місця для вигідного розміщення інвестицій; формування сприятливих умов для поліпшення інвестиційного клімату, зростання інвестиційної активності підприємств, ділових та фінансових структур, збільшення обсягів прямих інвестицій як внутрішніх, так і іноземних, в економіку області, збільшення кількості реалізованих інвестиційних проектів, створення нових робочих місць в результаті їхнього впровадження для розв'язання на цій основі найголовніших проблем області і завдань соціально-економічного характеру. В основу розробки концептуальних засад Стратегії покладено загальні принципи (відкритість, координація, інноваційність, синергія, диверсифікація, паритетність, спеціалізація) та враховано принципи новітньої політики регіонального розвитку (субсидіарність, комплексний територіальний підхід, партнерство та співпраця, територіальна та секторальна концентрація, доказовість прийняття рішень, сталі інвестиції, розвиток мереж, просторове планування тощо). Реалізацію головної мети та зазначених принципів запропонованої Стратегії визначено здійснювати через запровадження наступних механізмів, зокрема як: 1) механізм державно-приватного партнерства; 2) механізм кооперації; 3) механізм кластеризації; 4) механізм стимулювання підприємницької активності; 5) механізм міжрегіонального співробітництва; 6) механізм комунікації держави, бізнесу та громад.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Турленко Н.В., Швець О.В., Алексеїчук О.О. Методичні підходи до визначення економічної оцінки механізмів залучення інвестицій в економіку регіону. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Том 3 . № 4. С. 60-69 (загальний обсяг – 0,37 друк. арк., особистий внесок автора – 0,1 друк. арк.: досліджено принципи економічної оцінки механізмів залучення інвестицій в економіку регіону).
2. Турленко Н.В., Алексеїчук О.О. Теоретико-методологічні аспекти в класифікації інвестицій з урахуванням особливостей агропродовольчої сфери регіону. *Бізнес-Навігатор*. 2019. №5-2(54). С. 44-48. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних *Index Copernicus*). (загальний обсяг – 0,26 друк. арк., особистий внесок автора – 0,13 друк. арк.: досліджено методологічні аспекти в класифікації інвестицій).
3. Лагодієнко В.В., Турленко Н.В., Алексеїчук О.О. Необхідність і роль державного протекціонізму в інвестиційному забезпеченні сталого розвитку галузей АПК: національний та регіональний аспекти. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2019. №95. С. 114-122. (загальний обсяг – 0,63 друк. арк., особистий внесок автора – 0,23 друк. арк.: досліджено регіональний аспект ролі державного

протекціонізму в інвестиційному забезпеченні сталого розвитку галузей АПК).

4. Турленко Н.В., Лагодієнко Н.В., Алексеїчук О.О. Економічний інструментарій впливу на інвестиційні процеси сталого розвитку агробізнесу. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Серія «Економічні науки»*. 2019. № 2. С. 210-223. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних *Index Copernicus*). (загальний обсяг – 0,64 друк. арк., особистий внесок автора – 0,25 друк. арк.: обґрунтовано інструментарії оцінки впливу на інвестиційні процеси сталого розвитку агробізнесу).

5. Пушак Я.Я., Турленко Н.В., Алексеїчук О.О. Теоретико-методичні аспекти оцінки інвестиційних механізмів в умовах сталого розвитку виробничих сфер економіки регіону. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. Том 4. № 2. С. 104-114. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних *Index Copernicus*). (загальний обсяг – 0,42 друк. арк., особистий внесок автора – 0,15 друк. арк.: досліджено сутність методичних аспектів оцінки інвестиційних механізмів в умовах сталого розвитку виробничих сфер економіки регіону).

6. Алексеїчук О.О. Інвестиційні ризики регіональної агропродовольчої сфери. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Серія «Економічні науки»*. 2019. № 3. С. 210-223. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних *Index Copernicus*). (0,54 друк. арк.)

7. Захарченко О.В., Алексеїчук О.О. Складові формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону. *Бізнес-Навігатор*. 2019. №5-2(54). С. 44-48. (журнал представлено у міжнародній наукометричній базі даних *Index Copernicus*). (загальний обсяг – 0,33 друк. арк., особистий внесок автора – 0,12 друк. арк.: досліджена сутність складових формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону).

Тези доповідей та матеріали науково-практичних конференцій

8. Турленко Н. В., Алексеїчук О.О. Регіональні особливості розвитку інвестиційного потенціалу галузей АПК в умовах сталого розвитку та структурних трансформацій. Перспективи розвитку нової економічної системи на державному і регіональному рівнях: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5 жовтня 2019 року). - Київ. Таврійський національний університет імені В.І.Вернадського, 2019. С. 87-89. (загальний обсяг – 0,083 друк. арк., особистий внесок автора – 0,04 друк. арк.: досліджено особливості розвитку інвестиційного потенціалу в умовах сталого розвитку галузей АПК).

9. Турленко Н. В., Алексеїчук О.О. Теоретико-методичні підходи до оцінювання інвестиційних проектів в агропродовольчій сфері регіону. Сучасні управлінські та соціально-економічні аспекти розвитку держави, регіонів та суб'єктів господарювання в умовах трансформації публічного управління: збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 6 листопада 2019 року). – Одеса.: ДВНЗ «Одеський національний політехнічний університет», 2019. С. 90-92. (загальний обсяг – 0,08 друк. арк., особистий

внесок автора – 0,04 друк. арк.: досліджено методiku оцінювання інвестиційних проєктів в агропродовольчій сфері регіону).

10. Турленко Н. В., Алексєйчук О.О. *Державні механізми залучення інвестицій в розвиток регіонального агробізнесу*. Наука, технології, інновації: світові тенденції та регіональний аспект: збірник матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 27–28 вересня 2019 р.). – Одеса: ГО «Інститут інноваційної освіти», 2019. С. 128-129. (загальний обсяг – 0,04 друк. арк., особистий внесок автора – 0,02 друк. арк.: досліджено орієнтири залучення інвестицій в розвиток регіонального агробізнесу).

11. Турленко Н. В., Алексєйчук О.О. *Теоретичні та методологічні аспекти формування інвестиційної політики в АПК*. Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття: збірник матеріалів VII міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 15–16 жовтня 2019 р.). – Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2019. С. 184-186. (загальний обсяг – 0,16 друк. арк., особистий внесок автора – 0,08 друк. арк.: розкрито практичні напрями формування інвестиційної політики в АПК).

12. Алексєйчук О.О. *Особливості формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону*. Стратегічні пріоритети розвитку економіки, фінансів, обліку та права в Україні та світі: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 3 жовтня 2019 р.): у 6 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2019. – Ч. 3. С. 8-9. (0,04 друк. арк.)

13. Турленко Н. В., Алексєйчук О.О. *Механізми підтримки формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку аграрної сфери регіону*. II International Scientific Conference The Modern Economic Research: Theory, Methodology, Practice: Conference Proceedings, September 27th, 2019. Kielce, Poland: Baltija Publishing. p. 70-73. (загальний обсяг – 0,13 друк. арк., особистий внесок автора – 0,07 друк. арк.: обґрунтовано необхідність підтримки формування інвестиційного потенціалу аграрної сфери регіону)

14. Алексєйчук Е. А. *Формирование инвестиционного потенциала устойчивого развития агропродовольственной сферы региона*. Стратегия и тактика развития производственно-хозяйственных систем : сб. науч. тр. межд. научно-практической конференции (г. Гомель, 21–22 ноября 2019 г.)/ М-во образования Респ. Беларусь, Гомел. гос. техн. ун-т им. П. О. Сухого, Гомел. обл. орг. о-ва «Знание» ; под ред. В. В. Кириенко. – Гомель : ГГТУ им. П. О. Сухого, 2019. – 39-41 с. (0,16 друк. арк.)

15. Алексєйчук О.О. *Інвестиційні інструменти управління процесами сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону*. "Світ економічної науки. Випуск 18": матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування (Тернопіль, 28 листопада 2019 р.). У двох частинах. – Частина 1. - Тернопіль, 2019. – 101-103 с. (0,08 друк. арк.)

16. Алексєйчук О.О. *Регіональні особливості формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери*. Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій: Матеріали III Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Київ, 24–25 січня 2020 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»;

Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. – Київ: ГО «Інститут інноваційної освіти», 2020. – 61-65 с. (0,16 друк. арк.)

АНОТАЦІЯ

Алексейчук О.О. Формування інвестиційного потенціалу сталого розвитку агропродовольчої сфери регіону. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. — Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2020.

Здійснений науковий пошук існуючих поглядів дослідників з приводу визначення сутності поняття «інвестиційний потенціал» вказує на категоріально-понятійну дискусійність, зокрема щодо його складових елементів, які представлено у якості комплексу різних ресурсів, сукупності виробничих можливостей, організації підсистем та якісного критерію, що ототожнюється з вартістю підприємства як товару.

Запропоновано формування та використання інвестиційного потенціалу регіону проводити через призму його управлінських функцій, та з врахуванням існуючої структури економіки регіону в розрізі видів економічної та виробничої діяльності.

Визначено категорію «інвестиційний потенціал агропродовольчої сфери» - це здатність досягти нормального відтворення і (чи) одержання очікуваного прибутку через реалізацію та управління інвестиційними можливостями інвестиційних ресурсів, які визначають сприятливість інвестиційного клімату та забезпечують рівень інвестиційної привабливості агропродовольчого виробництва (як об'єкту, суб'єкту господарювання) регіону.

Ключові слова: інвестиції, регіональний розвиток, агропродовольча сфера, інноваційний потенціал, планування, управління.

АННОТАЦИЯ

Алексейчук А.А. Формирование инвестиционного потенциала устойчивого развития агропродовольственной сферы региона. - Квалификационная научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 - развитие производительных сил и региональная экономика. - Одесская национальная академия пищевых технологий, Одесса, 2020.

Проведенный научный поиск существующих взглядов исследователей по поводу определения сущности понятия «инвестиционный потенциал» указывает на категориально-понятийную дискуссионность, в частности относительно его составляющих элементов, представленных в качестве комплекса различных ресурсов, совокупности производственных возможностей, организации подсистем и качественного критерия,

отождествляется со стоимостью предприятия как товара.

Предложено формирования и использования инвестиционного потенциала региона проводить через призму его управленческих функций, и с учетом существующей структуры экономики региона в разрезе видов экономической и производственной деятельности.

Определены категории «инвестиционный потенциал агропродовольственной сферы» - это способность достичь нормального воспроизводства и (или) получение ожидаемой прибыли за реализацию и управление инвестиционными возможностями инвестиционных ресурсов, которые определяют благоприятность инвестиционного климата и обеспечивают уровень инвестиционной привлекательности агропродовольственного производства (как объекта, субъекта " объекта хозяйствования) региона.

По результатам проведенного исследования установлено, что развитие инвестиционной деятельности в аграрных предприятиях находится на недостаточном уровне и слабо поддается регулированию. Причиной такого состояния является множество факторов - объективных и субъективных, макроэкономических и микроэкономических, что требует разработки действенных инструментов по мобилизации внутренних инвестиционных ресурсов, формирование организационного обеспечения развития инвестиционной деятельности на уровне предприятий, а также совершенствование методических подходов к оценке эффективности проектов в условиях развития частно-государственного партнерства при реализации инвестиционных проектов и тому подобное.

С целью усовершенствования инвестиционного обеспечения устойчивого развития агропродовольственной сферы региона нами разработан и предлагается к внедрению концепция Стратегии развития инвестиционной деятельности и международного сотрудничества Николаевской области на 2021-2027 годы.

Ключевые слова: инвестиции, региональное развитие, агропродовольственной сфере, инновационный потенциал, планирование, управление.

ANNOTATION

Alekseychuk O.O. Formation of investment potential for sustainable development of the agro-food sector of the region. - Qualified scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a candidate of economic sciences degree in specialty 08.00.05 - productive forces development and regional economy. — Odessa national academy of food technologies, Odessa, 2020.

The conducted scientific search of the existing views of researchers regarding the definition of the essence of the concept of "investment potential" indicates categorical-conceptual discussion, in particular regarding its constituent elements, which are presented as a complex of different resources, a set of production

opportunities, organization of subsystems and qualitative criterion, which is identified by enterprises as a commodity.

It is proposed to form and use the investment potential of the region through the prism of its management functions, and taking into account the existing structure of the region's economy in terms of types of economic and production activities.

The category "investment potential of the agro-food sector" is defined as the ability to achieve normal reproduction and (or) obtaining the expected profit through realization and management of investment opportunities of investment resources, which determine the favorable investment climate and ensure the level of investment attractiveness of agro-food production, economic activity) of the region.

Keywords: investments, region development, agro-food sphere, innovation potential, planning, management.